

Flerpartimotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2972

av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD)

Mobilisering mot grov organiserad brottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka kriminaliseringen för brott som begås inom ramen för organiserad, kriminell verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för människohandel och koppleri.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det lättare att förverka kriminellas tillgångar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott för personer som har anknytning till den brottsliga verksamhet där brottet har begåtts.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 juni 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för dråp, synnerligen grov misshandel, grov misshandel, grovt rån, grov utpressning, grovt olaga hot och grovt olaga tvång.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för narkotikabrott.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 juni 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om att utöka kriminaliseringen av systematiska fakturabedrägerier genom införandet av ett särskilt brott, grovt fordringsbedrägeri.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera försök till häleri.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i avsikt att göra det enklare att säga upp hyresgäster som ägnar sig åt grov organiserad brottslighet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det lättare att utbyta information i kampen mot grov organiserad brottslighet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning för att tydliggöra och skärpa reglerna för ordning och säkerhet i domstolarna.

Motivering

Den grova organiserade brottsligheten måste med kraft bekämpas. För att minska den organiserade brottsligheten måste nyrekryteringen till de kriminella nätverken motverkas. Det ska finnas stöd att tillgå för den som vill lämna det kriminella livet. För att komma åt brottslighet som rör sig över gränserna måste rättsväsendet samarbeta internationellt. EU-samarbetet innebär stärkta möjligheter att bekämpa gränsöverskridande brottslighet.

Grov organiserad brottslighet

Den grova organiserade brottsligheten innebär lidande och stor skada för både enskilda människor och företag, men också för samhället i stort. Organiserad brottslighet ligger bakom huvuddelen av den gränsöverskridande brottsligheten, bland annat människohandel och narkotikasmuggling. Alliansregeringen tog 2007 initiativ till en bred nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. Mobiliseringen, som nu involverar elva myndigheter inom och utom rättsväsendet, har lett till ett mer omfattande och uthålligt arbete än tidigare. De nya arbetsformer som utvecklats har bidragit till snabbare och ökad samverkan mellan myndigheterna.

Organiserade kriminella nätverk verkar i hela landet. De senaste årens händelser i exempelvis Göteborg och Södertälje understryker nödvändigheten av uthålliga insatser för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Myndigheternas samarbete ger kraft i arbetet. För att nå resultat krävs också ett väl utvecklat internationellt samarbete samt att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till effektiva arbetsmetoder och straffprocessuella tvångsmedel.

Bättre förutsättningar att utreda och lagföra gränsöverskridande brott är viktigt i kampen mot den gränsöverskridande organiserade brottsligheten. Det europeiska samarbetet

inom rättsområdet bör därför utvecklas ytterligare. Samverkan mellan tullen och de rättsvårdande myndigheterna har intensifierats under senare år. Arbetet axel mot axel i enskilda ärenden har bland annat lett till fler beslag av vapen. Det är viktigt att samarbetet fortsätter och fördjupas.

Ett antal yrkeskriminella står för en stor del av brottsligheten i Sverige. Att sätta dessa individers brottslighet ur spel – genom återfallsförebyggande arbete och/eller relevanta straff – bör vara ett viktigt fokus.

Skärpta straff för brottslighet som sker i organiserad form

Ett brott som begås överlagt och inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet har generellt ett betydligt högre straffvärde än ett motsvarande brott som exempelvis begås i vredesmod av någon som har haft svårt att besinna sig vid ett enstaka tillfälle. Vi tycker inte att skillnaden mellan nu nämnda exempel kommer till uttryck i tillräcklig omfattning när försvårande omständigheter ska beaktas i straffskärpande riktning. Vi vill därför generellt skärpa straffen för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet.

Åtgärder mot människohandel och koppleri

Att förebygga och bekämpa människohandel är sedan länge en högt prioriterad fråga. En viktig del i det arbetet är en stark och ändamålsenlig straffrättslig lagstiftning. Trots förändringar av människohandelsbrottets utformning, alliansregeringens olika satsningar och de åtgärder som brottsbekämpande myndigheter vidtagit är det fortfarande få anmälningar som leder till åtal och fällande domar för människohandelsbrott. I september 2014 tillsattes därför en utredning som ska undersöka om det finns behov av, och i sådant fall föreslå, åtgärder i syfte att säkerställa ett starkare straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn. Vi vill dessutom se skärpta straff för människohandel och koppleri.

Att de brottsbekämpande myndigheterna har goda förutsättningar att arbeta med denna typ av ärenden, som ofta är resurskrävande och svårutredda, är en annan viktig förutsättning. Vi vill genom en nationell handlingsplan ta ett samlat grepp för att effektivisera arbetet mot människohandel. Det kan till exempel handla om sätt att bedriva informationskampanjer för att göra det lättare att upptäcka människohandel.

Enklare att komma åt kriminellas tillgångar

Drivkraften bakom den grova organiserade brottsligheten är möjligheten att tjäna pengar. Åtgärder har vidtagits för att förbättra möjligheterna att komma åt brottsvinsterna. Det handlar exempelvis om att myndigheterna nu prioriterar att komma åt de grovt kriminellas tillgångar. Det har blivit lättare genom ökade lagliga möjligheter till så kallat utvidgat förverkande. Men fortfarande kan såväl lagstiftningen som myndigheternas arbete förbättras. Vi vill se över möjligheten att ytterligare utöka möjligheterna att komma åt kriminellas tillgångar genom skärpt lagstiftning och ytterligare förbättrad samverkan mellan myndigheter. Vi vill också skärpa reglerna om förverkande av fordon vid trafikbrott, genom att man vid bedömningen av om förverkandet behövs särskilt ska beakta om gärningsmannen gjort sig skyldig till flera fall av exempelvis olovlig körning under en begränsad tid. Beslagtagna fordon som inte är värda mer än en femtedel av prisbasbeloppet borde därtill vara möjliga att sälja eller förstöra innan ett förverkandebeslut har fattats. Dessutom vill vi se över möjligheten att lättare beslagta fordon som använts i brottslig verksamhet, utöver de nu nämnda åtgärderna. Alliansregeringen beslutade om en lagrådsremiss i september, varför en proposition skyndsamt bör kunna läggas på riksdagens bord.

Skärpt straffansvar för vissa fall av underlåtenhet att avslöja och hindra brott

När det handlar om organiserad brottslighet är det inte ovanligt att det är många som är inblandade i och har kännedom om olika brott. När det går att bevisa att en person, som misstänks för brott eller medverkan till brott, på förhand har känt till ett brott kan bestämmelserna om underlåtenhet att avslöja och hindra brott användas för att lagföra personen. Det är dock ovanligt att någon döms för underlåtenhet att avslöja eller hindra brott, vilket till viss del torde vara en följd av att straffansvaret är förhållandevis snävt avgränsat. Vi vill därför skärpa och utvidga straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott för personer som har anknytning till den brottsliga verksamhet där brottet har begåtts.

Straffskalorna för allvarliga våldsbrott

Synen på hur allvarlig en brottstyp är kan förändras över tid till följd av samhällets utveckling. Om synen förändrats mer varaktigt kan det utgöra skäl för att ändra strafflagstiftningen. Flera förändringar har skett i samhället över längre tid som har inneburit att synen på allvarliga former av avsiktliga angrepp på enskildas fysiska integritet är strängare i dag än tidigare. Angrepp drabbar målsäganden inte bara fysiskt utan leder även till psykiska påfrestningar. Också omgivningen påverkas. De allvarliga våldsbrotten skapar dessutom rädsla och kan verka begränsande för en vidare krets av människor. Detta medför att de allvarliga våldsbrotten i dag anses utgöra ett större hot

mot enskilda än tidigare. Alliansregeringen har genomfört flera reformer som återspeglar den skärpta synen på de allvarliga våldsbrotten. Det kan dock ifrågasättas om den i samhället skärpta synen på allvarliga våldsbrott tillräckligt återspeglas i de lagstiftningsåtgärder som hittills har genomförts och i domstolarnas praxis. En utredning har därför övervägt ändringar i straffskalorna för flera allvarliga våldsbrott. Alliansen vill skärpa straffen för dråp, synnerligen grov misshandel, grov misshandel, grovt rån, grov utpressning, grovt olaga hot och grovt olaga tvång. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om sådana straffskärpningar senast den 1 juni 2015.

Skärpta straff för narkotikabrott

Den olagliga narkotikahandeln äventyrar såväl människors hälsa och livskvalitet som staters lagliga ekonomi, stabilitet och säkerhet. Den alstrar även annan, ofta grov, brottslighet och utgör en bas för organiserad brottslighet. För att på ett trovärdigt sätt kunna möta de problem som narkotikabrottslighet för med sig måste det straffrättsliga regelverket vara effektivt och ha en ändamålsenlig utformning. En grundläggande förutsättning är att det ger uttryck för en sträng syn på illegal narkotikahandling. Mot den bakgrunden, och förändringar i praxis för påföljdsbestämningen i narkotikamål, tillsatte alliansregeringen en särskild utredare med uppdraget att göra en översyn av den straffrättsliga reglering som gäller för narkotikabrott och narkotikasmugglingsbrott. Vi vill skärpa straffen för narkotikabrott. Utredaren föreslår i sitt slutbetänkande Synnerligen grova narkotikabrott (SOU 2014:43) bland annat införandet av ett synnerligen grovt narkotikabrott.

Grovt fordringsbedrägeri

Bedrägerier med så kallade bluffakturor begås i dag i så stor omfattning att rättsväsendet har svårt att hantera brotten. För att effektivisera utredning och lagföring föreslår Egendomsskyddsutredningen i sitt slutbetänkande Stärkt skydd mot bluffakturor och identitetsstöld (SOU 2013:85) att ett särskilt brott, grovt fordringsbedrägeri, ska införas. Det ska inte krävas bevisning om att någon verkligen har blivit lurad att betala; det ska räcka att bluffakturorna har skickats ut i det syftet. Genom att det nya brottet förutsätter att det är fråga om ett stort antal bluffakturor blir det också tydligare att systematiska fakturabedrägerier ska bedömas i ett sammanhang. Brottet ska ha samma straffskala som grovt bedrägeri. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag senast den 1 juni 2015.

Kriminalisering av försök till häleri

Riksdagen har nyligen antagit en ny lag om penningtvätt. Det tidigare penninghäleribrottet har flyttats från brottsbalken och fått den nya rubriceringen penningtvättsbrott. Det nya penningtvättsbrottet är kriminaliserat även på försöksstadiet, vilket utgör en utvidgad kriminalisering i förhållande till den tidigare regleringen i brottsbalken. Alliansen menar att det finns skäl att kriminalisera även häleri på försöksstadiet.

Enklare att säga upp hyresgäster som ägnar sig åt grov organiserad brottslighet

Redan i dag är det möjligt för en hyresvärd att ställa upp vissa villkor för hyresgästen, till exempel att skatten ska redovisas korrekt och att lokalen enbart får användas på ett mer preciserat sätt. Alliansen vill att en utredning tillsätts som ska kunna ge förslag på regelförändringar som gör det enklare att säga upp hyresgäster som ägnar sig åt organiserad brottslighet. Utredningen ska också kunna ge förslag på andra insatser.

Lättare att utbyta information i kampen mot grov organiserad brottslighet

Alliansen vill göra det lättare att utbyta information i kampen mot grov organiserad brottslighet. Justitiedepartementet tog under sommaren 2014 fram en departementspromemoria i vilken det föreslås en ny lag om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot grov organiserad brottslighet. Syftet är att underlätta informationsutbytet mellan myndigheterna i samarbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Den föreslagna lagen innebär en sekretesslättning. De myndigheter som i dag deltar i den nationella mobiliseringen mot grov organiserad brottslighet blir skyldiga att dela viss information med varandra. Detta gäller samtliga myndigheter som ingår i samarbetet, såväl inom som utom rättsväsendet. Det kan exempelvis handla om att Försäkringskassan lämnar uppgifter till polisen om att en försäkrad försökt få ersättning på felaktiga grunder och man kan se en systematik i det. Informationen kan även gå från polisen till Försäkringskassan så att Försäkringskassan kan inrikta kontrollen av utbetalningar på vissa personer. Lagen ska endast gälla brottslig verksamhet som är av allvarlig eller omfattande karaktär och som bedrivs i organiserad form eller systematiskt av en grupp individer. Förslaget är för närvarande under remissbehandling.

Krafttag mot hot och ordningsstörningar i domstolar

Alliansregeringen meddelade i augusti att man avsåg att tillsätta en utredning för att tydliggöra och skärpa reglerna kring ordning och säkerhet i domstolarna. Utredningen skulle ha i uppdrag att överväga och föreslå ett förbud mot att vid rättegången bära symboler som kan uppfattas som hot mot personer som medverkar i rättegången eller

mot domstolens personal. Därutöver skulle utredningen göra en bred översyn av ordningsreglerna vid, och kring, huvudförhandling i domstol. Utredaren skulle särskilt överväga om ordföranden vid en huvudförhandling bör åläggas tydligare regler om ansvar att upprätthålla ordningen vid förhandlingen lämna förslag på en reglering av bruket av elektronisk utrustning, till exempel mobiltelefoner, vid huvudförhandling lämna förslag på reglering för kameraövervakning i rättssalen vid huvudförhandling. Vi menar att det är angeläget att en sådan utredning nu kommer på plats.

Beatrice Ask (M)

Johan Hedin (C)

Johan Pehrson (FP)

Andreas Carlson (KD)